

SUOMEN SUURLÄHETYSTÖ MOSKOVA

Taloussuutisia Moskovasta 13.–26.5.2010

- Venäjä etsii uusia keinoja houkutella ulkomaalaisia sijoittajia
- Tulliliitto Valkovenäjän ja Kazakstanin kanssa vastatuulella
- Uusi veropolitiikka lupaa verokevennyksiä innovaatio-alan yrityksille
- Budjetointia mullistetaan – ministeriötason budjetit romutetaan, budjetin peruspilareiksi nousevat pitkäaikaiset tavoitteet ja projektit

Venäjän ennuste vuosille 2010 – 2012:

	2010E	2011E	2012E
BKT:n kasvu (muutos vuositasolla %)	4,0 %	3,5 %	3,5 %
Reaalitulojen kasvu (muutos %)	3,4 %	2,4 %	2,1 %
Vähittäiskauppa (muutos %)	4,4%	4,5%	4,8%
Teollisuustuotanto (muutos %)	2,5 %	3,3 %	3,3 %
Kiinteät investoinnit (muutos %)	2,9 %	8,8 %	6,3 %

Ennusteen oletuksena:

- raakaöljyn hintakehitys (Urals)	76	76	78 USD / bbl
-----------------------------------	----	----	--------------

Lähde: Venäjän talouskehitysministeriö

Talouskehitys tammi-huhtikuussa 2010 (muutos verrattuna edelliseen vuoteen)

BKT:n kasvu, muutos viime vuoteen %	3,5%
Reaalitulojen kasvu (muutos %)	6,5%
Vähittäiskauppa (muutos %)	2,0%
Teollisuustuotanto (muutos %)	6,9%
Kiinteät investoinnit (muutos %)	-2,3%

Lähde: Venäjän talouskehitysministeriö

Luvut eivät ole täysin vertailukelpoisia tilastomenetelmien uusimisen takia

Tammi-huhtikuu 2010 verrattuna 1-4/2009

3,5%
6,5%
2,0%
6,9%
-2,3%

Huhtikuu/2010

verrattuna huhtikuuhun 2009

5,5%
3,7%
4,2%
10,4%
2,3%

Valtion ulkomainen velka

Yritysten ja pankkien ulkomainen velka

Valtion kahden ylijäämärahaston varat

Valuuttavaranto

Lähde: Venäjän keskuspankki

Viimeisin tieto

36 mrd. USD (1.5.10)

431 mrd. USD (1.4.10)

129 mrd. USD (1.5.10)

453 mrd. USD (21.5.10)

% BKT

~ 3%

~33%

~10%

~35%

Ruplan kurssi (Venäjän keskuspankki)

1.1.2010

EUR = 43,46 RUB

USD = 30,19 RUB

26.5.2010

38,60 RUB

31,43 RUB

Raakaöljyn hinta

1.1.2010

Urals 78,29 USD/bbl

Brent 78,81 USD/bbl

26.5.2010

69,29 USD/bbl

70,34 USD/bbl

Talouskehitys ja talouspolitiikka

Talouskehitysministeriön arvion mukaan Venäjän BKT kasvoi tammi-huhtikuussa 3,5 % verrattuna viime vuoteen. Koko vuoden kasvuennuste on noin 4 %. Huhtikuussa kasvu oli 0,7 % verrattuna edelliseen kuukauteen, mutta jopa 5,5 % edellisen vuoden huhtikuuhun verrattuna. Syynä suhteelliseen suureen kasvulukuun on ensisijaisesti viime vuoden alhaiset pohjalukemat. Vertailuluvut eivät ole täysin luotettavia, koska edellisvuoden tilastoja ei ole vielä päivitetty uusien tilastointiperiaatteiden mukaisiksi. Venäjän tilastokeskus julkaisee vertailukelpoisia lukuja vasta kesäkuussa 2010.

Euroopan markkinoiden epävarmuudet ovat kasvattaneet huolta tulevaisuudesta myös Venäjällä. Raakaöljyn hinta putosi alle ”kriittisen” 70 dollarin tason. Raakaöljyn hinta on viime viikkojen aikana laskenut Euroopan markkinoiden epävarmuuksien takia. Urals-öljyn hinta putosi tällä viikolla alle 70 dollariin barrelilta. Venäjällä 70 dollaria barrelilta pidetään ensimmäisen tason ”kriittisenä” rajana, sitä alhaisemman öljyn hinnan ennustetaan aiheuttavan vaihtotaseen alijäämää ja hidastavan talouskasvua. Tämän ja ensi vuoden talousennusteessa Venäjän talouskehitysministeriö on käyttänyt perusteena 76 dollarin hintatasoa. Sen mukaan tämän vuoden BKT:n kasvu olisi 4 % ja ensi vuoden 3,5 %. Konservatiivisenkin ennusteen mukaan (öljyn hinta haarukassa 65–68 USD/ bl) talouskasvu olisi ministeriön ennusteen mukaan noin 3 % tänä vuonna ja 2,7 % ensi vuonna. IMF:n viimeisen ennusteen mukaan Venäjän talous kasvaa tänä vuonna 4 %. OECD julkaisi tällä viikolla uuden arvion, jonka mukaan Venäjän BKT:n kasvu voisi olla jopa 5,5 %.

Venäjä etsii uusia keinoja houkutella ulkomaalaisia sijoittajia. Venäjä on asettanut yhdeksi tämän vuoden päätavoitteeksi parantaa investointi-ilmapiiriä ja sekä presidentti Medvedev että pääministeri Putin ovat useampaan otteeseen painottaneet asian tärkeyttä. Talouskehitysministeriö on valmistellut hallinnollisten rajoitteiden vähentämiseksi lakipaketin, jossa ehdotetaan mm. helpotuksia investointi- ja rakennusprojektien lupahakemuksiin, vaadittavien asiakirjojen määrän vähentämistä ja itse lupaprosessin nopeuttamista. Myös infrastruktuuriratkaisuja ja mm. kaasun saantia halutaan helpottaa monopoliyriyten toimintaa säätelämällä. Lisäksi ehdotetaan jatkoa jo alkaneeseen standardien kehittämistyöhön sekä eurooppalaisten standardien hyväksymistä nykyistä laajemmin.

Vuoden 2010 tilastojen mukaan suorat ulkomaiset investoinnit pienenevät yhä. Ulkomailta tulevat suorat sijoitukset Venäjälle pienenevät vuoden ensimmäisen neljänneksen aikana edelleen. Osakesijoitukset kuitenkin kasvoivat viime vuoteen verrattuna, samoin uusien lainojen määrä. Venäjälle virtasi uutta pääomaa vuoden ensimmäisen neljänneksen aikana 13,1 miljardia dollaria ja ulos maasta saman verran. Pääomavirta on siis edelleen ensisijaisesti lyhytaikaista pääomaa. Talouskehitysministeriön tavoitteena on lisätä pitkäaikaisten sijoitusten määrää. Tänä vuonna ei kuitenkaan odoteta merkittävää kasvua, mutta jos talous elpyy odotetusti, arvioidaan että myös pitkäaikaiset sijoitukset lähtevät ensi vuonna kasvuun.

Yrityskauppoja on tehty ennätyksellisen vähän. Yrityskauppojen määrä laski vuoden ensimmäisen neljänneksen aikana 10 % edellisvuoteen verrattuna. Yrityskauppojen arvo väheni jopa 59 %, koska yli 100 miljoonan dollarin kauppoja oli vain 7 kappaletta. Suurin syy tähän on yrityskauppojen vähyys energiasektorilla, mikä aikaisempina vuosina on kasvattanut Venäjän yrityskauppojen arvoa. Ilman energiasektorin kauppoja keskimääräinen yrityskaupan arvo putosi alle 40 miljoonan dollarin. Yrityskauppojen yhteenlaskettu arvo oli tämän seurauksena vain 1,8 % BKT:stä (tammi-maaliskuu), joka on alhaisin suhteellinen taso 10 vuoteen.

Pääministeri Putin asetti inflaatiotavoitteen 5–7 % tasolle. Inflaatio laski viime vuonna ensimmäistä kertaa alle 10 % tasolle ja oli vuositasolla 8,8 %. Huhtikuun lopulla 2010 inflaatio oli vuositasolla mitattuna 6 % ja vuoden alusta mitattuna 3,5 %. Tämä on ennätyksellisen alhainen taso Venäjälle. Suurimmat syyt alhaiseen inflaatioon ovat pienentynyt kysyntä ja tärkeimpien tuotteiden pienentyneet hintapaineet. Talouskasvun elpymisen seurauksena inflaation odotetaan nousevan taas syksyllä. Keskuspankin tavoite on pitää inflaatio alle 7 prosentissa.

Luottotappiot söivät pankkien tulosta vuonna 2009. Valtion pankkien tulos nousi vuonna 2009. Keskuspankin tulos nousi 251 miljardiin ruplaan, joka vastaa noin 1 % BKT:stä. 75 % tuloksesta tilitetään valtiolle. Kaksi kolmasosaa kaikista pankeista raportoi kuitenkin heikentyneestä tuloksesta. Keskimäärin pankkien pääoman tuotto putosi keskuspankin raportin mukaan vuonna 2009 4,9 %:iin kun pääoman tuotto edellisvuonna 2008 oli vielä 13,3 %. Suurin syy tulosten heikkenemiseen oli luottotappiovarausten lisäys. Keskuspankki arvelee, että luottotappiovarausten suhteellinen arvo vielä nousee vuoden ensimmäisen puolen vuoden aikana, mutta tilanteen odotetaan helpottuvan syksyllä 2010.

Pankkien korkomarginaali on kasvanut. Kriisin seurauksena pankkien riskinhallinta on tiukentunut ja uutta lainaa myönnetään niukasti. Keskuspankin ohjauskorko on jo laskenut 8 %:iin ja repokorko 5 %:iin. Samanaikaisesti pankkien korkomarginaali on kasvanut: luottojen ja talletusten korkojen välinen ero nousi huhtikuussa keskimäärin 10 %:iin. Taloustutkimuskeskuksen mukaan suurimmat korkomarginaalit olivat vähittäissektoriin erikoistuneilla pankeilla, kuten *Russkij Standart*, *Citibank* ja *Raiffeisen*. Nämä tarjosivat yksityissektorille luottoa 18–34 % koroilla ja talletuksia 2–9 % koroilla.

Julkinen hallinto ja verotus

Budjetti mullistuu – uusi julkisen hallinnon tehostamisohjelma hyväksytty.

Valtiovarainministeriön ehdotus budjettijärjestelmän uusimiseksi ja tehostamiseksi hyväksyttiin viime viikolla. Ministeriökohtaisen budjetoinnin sijaan käyttöön tulee uusi pitkäaikaisiin ohjelmiin ja strategisiin tavoitteisiin perustuva budjetointijärjestelmä. Lisäksi halutaan tehostaa julkisen sektorin palvelumuotoja ja keskittää julkisen sektorin hankintoja. Uusi järjestelmä mahdollistaisi valtiovarainministeriön mukaan siirtymisen vuosittaisesta menobudjetista pitkäaikaisten strategisten tavoitteiden ja niihin tarvittavien investointien toteuttamisen. Uuteen järjestelmään siirrytään vaiheittain. Ensi vuoden menobudjetti tulee olemaan vielä ministeriökohtainen, mutta rinnalle valmistellaan projektikohtainen tavoitesuunnitelma. Ensimmäinen kokonaan projektiperusteinen menobudjetti valmistellaan vuosille 2012–2014. Kesällä 2010 on tarkoitus hyväksyä lista pitkäaikaisista tavoiteohjelmista, jotka tulevat toimimaan budjetoinnin perusteena. Jokaisen ministeriön on ehdotettava 1–2 ohjelmaa. Kullekin ohjelmalle on asetetaan omat tavoitteet ja mittarit.

Venäjän veropolitiikka vuosille 2011–2013 tukee innovaatiosektoria. Innovaatiosektorin verotusta kevennetään ja varallisuusveroa lisätään. Yritysten palkoista maksamat sosiaalimaksut nousevat ensi vuoden alusta 34 %:iin, mutta innovaatiosektorilla toimivat yritykset maksavat vain 14 % sosiaalimaksuja ainakin vuoteen 2015 asti. Lisäksi innovaatioinvestoinnit voidaan verotuksessa poistaa nopeutetulla kertoimella 1,5 eikä käyttöomaisuudesta maksettaisi omaisuusveroa kolmen ensimmäisen vuoden ajan käyttöönoton jälkeen (normaali verokanta on 2,2 % vuodessa). Skolkovolle ollaan kehittämässä omaa veropakettia, ja innokaupunki saa myös oman verohallinnon. Skolkovon tutkimus- ja kehitysyrityksille on alustavasti luvattu 10 vuoden vapautus voittoverosta. Näillä näkymin tähän olisi kuitenkin tulossa rajoitus, jonka mukaan verovapaa tulo ei voisi ylittää 300 miljoonaa ruplaa vuodessa (nykykurssilla noin 7,8 miljoonaa euroa). Veropolitiikassa mainitaan myös varallisuusveron kiristäminen siten, että verotuksen kohteena olevan omaisuuden arvo laskettaisiin markkina-arvon, eikä tasearvon perusteella. Lisäksi veropolitiikka lupaa korotuksia alkoholin ja tupakan tuotantoveroon. Luonnonvarojen verotuksesta mainitaan, että Itä-Siperian öljykenttien lisäksi myös Jamalin öljykentät voidaan lisätä 0-verotuksen piiriin. Luonnonvarojen verotuksen kokonaisuudistus jätettiin erillisen työryhmän pohdittavaksi. Veronuudistussuunnitelma on luvassa kesäksi 2010.

Julkisen palvelun laitokset institutionalisoidaan. Toukokuussa hyväksyttiin uusi julkisen hallinnon laitoksia koskeva laki, jonka mukaan julkisen hallinnon palveluja tuottavat laitokset luokitellaan kolmeen luokkaan: itsenäiset, budjetinalaiset ja institutionaaliset. Nimet viittaavat lähinnä laitosten rahoitusmuotoon: itsenäiset laitokset rahoittavat toimintansa kokonaan omista tuloistaan ja saavat myös pitää omat tulonsa oman toimintansa kehittämiseen, budjetinalaiset laitokset saavat rahoituksensa sekä budjetista että omista tuloistaan ja institutionaaliset rahoitetaan kokonaan budjetista. Budjetinalaisiin laitoksiin luetaan mm. koulut, teatterit ja museot. Nämä laitokset voivat uuden määritelmän mukaan ilmaista peruspalvelujen lisäksi tuottaa myös maksullisia palveluja. Tämä on herättänyt keskustelua niin duumassa kuin kansan keskuudessa. Pelätään, että jatkossa nämä laitokset tulevat keskittämään resurssinsa maksullisten palvelujen tuottamiseen, jolloin peruspalvelujen laatu entuudestaan heikkenee. Moskovassa koulutoiminnan laadusta huolestuneet vanhemmat ovat perustaneet oman kriisikomiteansa, joka vastustaa lakia. Uusi laki on tarkoitus saattaa voimaan asteittain, kokonaisuudessaan 1. heinäkuuta 2012.

Venäjä perustaa budjettiin tierahaston vuonna 2011. Hallituksen periaatepäätöksen mukaan tierahastoja kaavaillaan niin federaation kuin aluetason budjetteihin, ja niiden varoja käytetään teiden rakennukseen ja korjaukseen. Tierahastoja kartuttavat suunnitelmien mukaan esim. liikenne- ja polttoainevalmisteverot sekä mahdollisesti autojen ja renkaiden tuontitullit. Tierahastoa on verrattu budjetin investointirahastoon siinä, että sen varat ovat siirrettävissä seuraavalle vuodelle. Uudistus on saanut ristiriitaisen vastaanoton. Positiivisena nähdään yhdyssiteen luominen teiden rahoituksen ja käyttäjien välille. Toisaalta rahaston luominen saattaa johtaa veronkorotuksiin ja sitä kautta yleiseen hintojennousuun. Arvostelijat muistuttavat, että budjetissa oli vastaava rahasto 1991–2001 ilman havaittavia tuloksia. Tienrakennukseen käytetään Venäjällä vuonna 2010 seitsemän miljardia euroa, kun tosiasiallinen vuotuinen tarve tielaitoksen johtaja Tshabuninin mukaan olisi peräti 25–30 miljardia euroa.

Hallitus palkitsee parhaat alueet bonuksella. Hallitus hyväksyi yhden miljardin ruplan aluebudjettien avustuksen, joka jaetaan 20:lle parhaiten budjettinsa tavoitteet saavuttavalle alueelle, kullekin 50 miljoonaa ruplaa. Hallitus haluaa näin kannustaa alueita tehostamaan budjettivarojen käyttöä.

Teollisuus ja rakentaminen

Venäjän tilastokomitean mukaan teollisuustuotanto lähti huhtikuussa kasvuun. Tilastojen mukaan kokonaistuotannon kasvu oli tammi-huhtikuussa 6,9 % viime vuoteen verrattuna, huhtikuussa 10,4 %. Jalostetun tuotannon kasvu oli tilastojen mukaan tammi-huhtikuussa 8,3 %. Merkittävimmät muutokset olivat kemikaalien tuotannossa (+25 %), nahkatuotteiden (+25 %) ja tekstiilien (+10 %) tuotannossa. Sellun ja paperin tuotanto kasvoi kokonaisuudessaan 5,5 % ja puutuotteiden 11,5 %. Ensimmäistä kertaa laman jälkeen kasvoi myös koneiden ja laitteiden tuotanto (+9 % edellisvuoteen verrattuna). Tilastokeskus ei kuitenkaan vielä ole korjannut edellisvuoden tilastoja, joten tiedot eivät ole täysin luotettavia. Uudet tarkennetut luvut on luvattu vasta kesäkuussa 2010.

Rakennusala valmistautuu kesäkauteen. Vuoden toisen neljänneksen odotukset ovat rakennusyritysten työtilanteen perusteella hieman valoisammat kuin ensimmäisen neljänneksen. Kolme neljästä alan yrityksestä odottaa rakennustöiden vilkastuvan kesäsesonkien takia. Tammi-huhtikuun aikana uusrakentamisen määrä pieneni yhä, mutta huhtikuun luvut indikoivat pientä kasvua. Uusien projektien tilauksia on edelleenkin vähän, eivätkä pankit ole epävarman tulevaisuuden takia olleet halukkaita rahoittamaan uusia rakennusprojekteja. Suurin osa kesän rakennustöistä on alan yritysten mukaan kesken jääneiden rakennusprojektien uudelleenaktivointia.

Hallitus tiukentaa hiiliteollisuuden valvontaa Kemerovon hiilikaivosonnettomuuden jälkeen. Hallitus päätti siirtää federaation ympäristö-, teknologia- ja ydinvalvontalaitos *Rostehnadzorin* suoraan valvontaansa Rapsadskajan kaivoksessa tapahtuneen räjähdysten jälkeen. Onnettomuudessa menehtyi noin 90 ihmistä. Rostehnadzorin valtuuksia on myös laajennettu: se alkaa tehdä hiilikaivoksille pistotarkastuksia ja voi rankaista rikkeisiin syyllistyneiden kaivosten johtajia sekä määrätä kaivoksia väliaikaisesti suljettaviksi. Hallitus on myös luvannut tiukentaa kaivosten turvallisuusvaatimuksia ja kehottanut kaivosyhtiöitä nostamaan kaivosmiesten palkkoja. Rapsadskajan hiilikaivoksessa tapahtui voitonpäivän vastaisena yönä kaksi räjähdystä; näistä ensimmäisen arvioidaan johtuneen tulipalosta tai laiteviasta, ja toinen räjähdys puolestaan aiheutui ensimmäisen räjähdysten jälkeen kaivoskuiluun muodostuneesta metaanista. Kaivoksen johtaja on onnettomuuden jälkeen eronnut tehtävästään.

Venäjällä on poliittista tahtoa suurisuuntaiseen urheilurakentamiseen vielä Sotshin olympialaisten jälkeenkin. Venäjä on ilmoittanut haluavansa järjestää jalkapallon MM-kisat vuonna 2018 tai 2022, mikä tulisi edellyttämään suuria panostuksia sekä stadionien että muun infrastruktuurin rakentamiseen. Tämän lisäksi hallitus kaavailee Venäjän poliittisesti epävakaaalle Pohjois-Kaukasukselle uutta hiihtokeskusten keskittymää; jos hallituksen alustavat pohdinnat

viidestä greenfield-hiihtokeskuksesta toteutuvat, tullaan alueelle tarvitsemaan kaksinkertainen määrä investointeja Sotshin olympiahankkeeseen verrattuna.

Energia

Federaation tariffilaitos vaatii *Gazpromilta* säännöllistä raportointia kaasuputkiverkoston käytöstä. Mikäli Venäjän tariffilaitoksen tekemä lakialoite hyväksytään, joutuu Venäjän kaasuputkistoa yksinoikeudella hallitseva Gazprom jatkossa antamaan tariffilaitokselle neljännesvuosittain tarkan raportin siitä, miten se on sallinut yksityisten kaasuntuottajien ja öljyntuottajien käyttää kaasuputkiverkostoaan ja millä asteella kaasuputkiverkostoa on ylipäättään käytetty. Itsenäisten kaasuntuottajien lisäksi myös öljy-yhtiöt tulevat jatkossa käyttämään aikaisempaa enemmän Gazpromin putkistoa. Syynä on pääministeri Putinin asettama tavoite, jonka mukaan vuoteen 2012 mennessä 95 % öljynporauksen sivutuotteena syntyvästä kaasusta on otettava talteen ja hyödynnettävä edelleen. Valtion öljy-yhtiö *Rosneft* on syyttänyt Gazpromia siitä, että se ei anna öljy-yhtiöiden johtaa kaasua kuljetusverkkoonsa ja näin pakottaa yhtiöt päästämään kaasun ilmakehään.

Öljy-yhtiöt miljoonasakkoihin bensiinin ja kerosiinin hinnan keinotekoisesta nostosta. Korkein arbitraatituoimioistuin vahvisti kilpailuviraston loppuvuonna 2008 antaman päätöksen, jonka mukaan öljy-yhtiö *TNK-BP* joutuu maksamaan lähes 30 miljoonan euron sakot monopoliaseman väärinkäytöstä. Vastaavaa päätöstä odotetaan nyt myös *Rosneftille*, *Gazprom Neftille* ja *Lukoille* määrättyjen sakkojen osalta. Lisäksi yhtiöt määrättiin laskemaan keinotekoisesti nostamia hintoja.

Sähkön vientimonopoli *Inter RAO* haluaa kasvattaa omistustaan sähköyhtiöissä. Inter RAO havittelee omistukseensa noin 10 miljardin dollarin arvosta osakkeita yhteensä 43 energiayhtiössä. Joukossa on niin alueellisia sähköyhtiöitä, tukkusähköyhtiöitä kuin sähkön markkinointiyhtiöitä. Osuudet on tarkoitus ostaa muilta valtio-omisteisilta yhtiöiltä kuten vesivoimayhtiö *Roshydraulta* tai ydinvoimakorporaatio *Rosatomilta*.

Mannerjalustan toimilupia jakoon ilman kilpailutusta. Luonnonvaraministeriön mukaan Venäjä tulee myöntämään vuoteen 2020 mennessä 42 toimilupaa mannerjalustan kehittämiseen ilman erillistä kilpailutusta. Lehtitietojen mukaan Rosneft on kiinnostunut 28 toimiluvasta ja Gazprom puolestaan 10 luvasta.

Shell osallistuu Novatekin LNG-hankkeeseen? Energiayhtiö Shell on ilmoittanut olevansa kiinnostunut osallistumaan yksityisen kaasuyhtiö Novatekin Jamalin niemimaalle suunnittelemaan nesteytetyn maakaasun (LNG) tuotantolaitokseen. Shell on mukana myös Venäjän tällä hetkellä ainoassa LNG-hankkeessa Sahalinin niemimaalla.

Venäjä investoi merkittävästi Namibian uraanintuotantoon. Presidentti Medvedevin valtiovierailulla allekirjoitetun yhteistyösopimuksen mukaan maat perustavat yhteisyrityksiä niin uraanin etsinnän, louhinnan kuin rikastamisenkin alalle. Venäjän ydinvoimakorporaatio Rosatom ilmoitti olevansa valmis investoimaan jopa miljardi dollaria Namibian uraanivarantojen kehittämiseen.

Metsä- ja maatalous

Venäjän metsäteollisuuden tuotanto kasvussa vuoden ensimmäisellä kolmanneksella

Tuote	I-IV 2010	Muutos %, I-IV 2009
Sahatavara, milj. m ³	6	+9
Vaneri, milj. m ³	0,85	+38
Kuitulevy (kova), milj. m ²	121	+15
Lastulevy, milj. m ³	1,7	+19
Sellu, milj. t	1,7	+10
Paperi, milj. t	1,5	+9
Kartonki, milj. t	1,0	+14

Lähde: Rosstat

Raakapuun vienti ennallaan, muiden metsäteollisuuden tuotteiden vienti kasvoi 1. vuosineljänneksellä.

Raakapuuta vietiin 4,8 miljoonaa kuutiometriä, mikä oli -1 % verrattuna vastaavaan ajanjaksoon vuonna 2009. Raakapuun viennin arvo oli 421 miljoonaa dollaria (-3 %). Sahatavaraa vietiin 3,8 miljoonaa kuutiometriä (+12 %) arvoltaan 641 miljoonaa dollaria (+21 %). Sanomalehtipaperin vienti kasvoi 364 000 tonniin (+13 %), mutta viennin arvo jäi 167 miljoonaan dollariin (-0,2 %). Metsäteollisuustuotteiden viennin arvo oli 2,1 % Venäjän kokonaisviennistä ja oli arvoltaan 1,9 miljardia dollaria.

Metsäteollisuus saa valtion tukea 17 miljoonaa euroa. Tuki on kaksinkertainen vuosiin 2008 ja 2009 verrattuna. Ensimmäisen varapääministeri Viktor Zubkovin mukaan tuen avulla voidaan korvata osa lainojen koroista, jotka on saatu venäläisistä luottolaitoksista vuosina 2009–2010 väliaikaisten puu-, raaka-aine- ja polttoainevarastojen rakentamiseksi. Zubkovin mukaan tuen avulla voidaan houkutella lisäinvestointeja 290 miljoonalla eurolla, hakata 6 miljoonaa kuutiota enemmän puuta ja lisätä tuotantoa 635 miljoonan euron arvosta. Lisäksi pääministeri Putinin 13.5.2010 allekirjoittaman asetuksen avulla federaation budjettitulot kasvavat 85 miljoonaa euroa. Venäjän *Greenpeacen* mukaan mainitunsuuruinen tuki ei tule muuttamaan metsäsektorin tilannetta. Korruption vuoksi valtion budjetista jaettavat ”almut” eivät pelasta metsäsektoria, mikäli samalla ei hyväksytä pikaisia toimia metsälainsäädännön ja valtion metsähallinnon normalisoimiseksi.

Italialainen Safwood aikoo rakentaa OSB-levytehtaan Komiin. Uuden rakennettavan tehtaan on suunniteltu käynnistyvän helmikuussa 2012. Investoinnin arvo on 125 miljoonaa euroa. Suunniteltu tuotantokapasiteetti on 376 000 m³ vuodessa. Safwoodilla on jo aiemmin saha ja lastulevytehdas Syktyvkarin lähellä. Venäjän lisäksi yhtiöllä on tuotantoa Italiassa, Puolassa ja Irlannissa. Yhtiö on perustettu vuonna 1991, ja se työllistää 1 800 henkeä.

Alueiden laadittava metsäpuiden siemenhuollon kehittämisohjelmat 1.8.2010 mennessä.

Venäjän metsätalousviraston 14.5. päivätyn kirjeen mukaan suurimmassa osassa alueita siemenhuolto ja erityisesti siementen keräys on tehotonta. Siemenviljelyksiltä saadaan vain 5 % siemenkeräyksen kokonaismäärästä. Lisäksi monilla alueilla metsäpuiden huonojen siemenvuosien varalle perustetut siemenvarastot ovat pienet tai niitä ei ole. Monilla alueilla on pula metsäpuiden siemenistä, ja tilannetta on yritetty korjata alueiden välisillä siementen siirroilla. Siemenhuollon töiden vuotuiset määrät on kirjattu alueellisiin metsäsuunnitelmiin, joiden toteutusta valtio tukee. Metsälain mukaan vastuu siemenhuollon järjestämisestä on kuitenkin valtiotasolla.

Elintarvikkeiden viennin arvo kasvoi 28 % ensimmäisellä vuosineljänneksellä. Viennin osuus Venäjän kokonaisviennin arvosta oli 2,1 % eli sama kuin metsäteollisuuden tuotteiden ja oli arvoltaan 1,9 miljardia dollaria. Viennin määrä kasvoi 10 % vuoden 2009 vastaavaan ajankohtaan

verrattuna. Viennin määrien kasvuun vaikutti eniten vehnän (+33 %), ohran (+23 %) ja riisin (210 %) viennin kasvu.

Maatalousministeri Skrynnik kiirehtii valtion tuen siirtämistä alueilta maataloustuottajille.

Maatalouden kehittämisohjelman (2008–12) puitteissa alueille on lähetetty 18.5. mennessä 1,3 miljardia euroa. Se on noin puolet koko maataloussektorin valtiontuesta. Alueille on siirretty lainojen korkotukiin 946 miljoonaa euroa (49 % suunnitelmasta) sekä 83 miljoonaa euroa (92 %) karjankasvatuksen kehittämiseen. Skrynnik pitää tärkeänä, että alueiden johto kiirehtii tuen siirtämisen viivytyksestä maataloustuottajille, mikä takaa maatalousohjelman menestyksekkään toteutumisen tänä vuonna.

Valko-Venäjä keskeyttää maitojauheen toimitukset Venäjälle heinäkuun alkuun asti.

Valko-Venäjä ovat allekirjoittaneet sopimuksen maitomarkkinoiden tasapainottamisesta. Yksi toimista on keskeyttää rasvattoman maitojauheen toimitukset Valko-Venäjältä Venäjälle nyt, kun maidontuotannon huippukausi on ovella. Tällä pyritään tasoittamaan maidon tuottajahinnan vaihtelua Venäjällä ja tällä tavalla tukemaan kotimaan maidontuottajia. Venäjän ja Valko-Venäjän ministeriöt ja alan liitot ovat perustaneet pysyvän komission, joka seuraa hinnan kehitystä maitomarkkinoilla. Lisäksi maiden maidontuottajien liitot ovat sopineet yhteisten toimien koordinoinnista turvatakseen maiden maitomarkkinoiden vakaan toiminnan.

Tatarstaniin aiotaan perustaa 200 perhemaatilaa. Ohjelman ”Pilottiperhekarjatilojen kehittäminen 2010–11” puitteissa Tatarstaniin aiotaan perustaa 114 maitotilaa, 35 kanafarmia, 29 sikalatilaa, 17 lihanautakarjatilaa ja 15 lammasfarmia. Tällä hetkellä kartoitetaan perustettavien tilojen omaisuutta vakuuksien antamiseksi ja etsitään sopivia rakennusalueita. *OAO TRF Rosselhozbank*, *OAO Ak Bars Bank* ja *ZAO Avtogradbank* tarjoavat ohjelmaan osallistuville kahdeksan vuoden luottoja 15 % vuosikorolla ja mahdollisuutta kahden vuoden lykkäyksiin maksuissa.

Venäjän jäätelönvalmistajien liitto: jäätelöntuotanto lisääntyy tänä vuonna 5–7 %.

Muutaman laskuvuoden jälkeen jäätelöntuotanto kasvoi tammi-maaliskuussa 15 % verrattuna viime vuoden vastaavaan ajanjaksoon ja oli 58 000 tonnia. Vuonna 2009 jäätelöä valmistettiin 344 000 tonnia, mikä oli 6 % vähemmän kuin vuonna 2008. Kulutus vähentyi edellisinä vuosina lähinnä vähittäishintojen nousun vuoksi, mikä puolestaan johtui raaka-aineen – maitojauheen, kerman ja kasvisrasvan – kallistumisesta. Viimeisen kolmen vuoden aikana jäätelömarkkina on pienentynyt 50–55 000 tonnia. Jäätelönvalmistajia huolettaa myös maito- ja maitotuotteiden tekniseen reglamenttiin esitetty muutos, joka on jo hyväksytty duuman ensimmäisessä käsittelyssä. Sen mukaan jäätelöä, joka sisältää kasvisrasvoja yli 50 %, ei luettaisi enää maitotuotteeksi, ja sitä nimitettäisiin kasvisrasvajäätelöksi. Liiton mukaan kasvisrasvojen käytön rajoittaminen vähentäisi lajivalikoimaa ja nostaisi hintoja 15–20 %, sillä eläinrasvat ovat kasvisrasvoja kalliimpia.

Telekommunikaatio ja viestintä

Venäläiset ovat ottaneet nettiostamisen omakseen.

Mediascope Europe -tutkimuslaitoksen mukaan venäläiset etsivät, vertailevat ja ostavat tuotteita internetissä ahkerammin kuin muut eurooppalaiset. Ahkerimmin netin kautta ostetaan kirjoja, musiikkia, elokuvia ja elektroniikkaa. Vaikka internetiä käyttää Venäjällä säännöllisesti vain noin kolmannes väestöstä (42 miljoonaa), on tuo väestönosa online-maailmassa hyvin aktiivinen: peräti 94 % heistä on viimeisen puolen vuoden aikana tehnyt ainakin yhden nettiostoksen. Lukumääräisesti Venäjällä on toiseksi eniten internetin käyttäjiä Euroopassa, vain Saksa on niukasti edellä.

Mainokset lisääntyvät taas pitkän laman jälkeen. Mediatyhtiöiden mainostulokset kasvoivat huhtikuussa ensimmäistä kertaa puolentoista vuoteen. Mainostulot kasvoivat keskimäärin 4 % viime vuoden huhtikuuhun verrattuna. Viime vuonna mainostulot vähenivät jopa 50 % vuoteen 2008 verrattuna. Kasvuluvut ovat tähän verrattuna pienet, mutta tärkeä indikaattori muutoksesta. Eniten kasvoivat ilmaislehtien ja halvempien viikkolehtien mainostulot, mutta valituilla aloilla myös

kalleimpien kuukausilehtien mainostulot. Esimerkiksi naistenlehtien mainostulot kasvoivat, mutta autolehtien mainostulot pienenivät.

Matkailu

Suurin osa venäläisistä viettää kesän kotimaassa. Venäjän kansantutkimuslaitoksen mukaan jopa 90 % venäläisistä suunnittelee tänä vuonna lomanviettoa kotimaassa ja alle 10 % matkustaa ulkomaille. Kotimaassa suurin osa aikoo pysytellä kotona (55 %) tai kesämökillä (19 %). Noin 20 % aikoo matkustaa kotimaassa tai Mustallemerelle. Noin kolmannes kyselyyn vastanneista haluaisi kuitenkin matkustaa ulkomaille, mutta työ, terveys tai taloudellinen tilanne ei mahdollista matkustamista tänä vuonna. Matkatoimistojen mukaan ulkomaanmatkojen kysyntä on kuitenkin vilkastunut. Matkatoimistojen arvioiden mukaan ulkomaanmatkustaminen kasvaa tänä vuonna 10–15 %.

Ulkomaankauppa

Venäjä ja Ukraina elvyttävät taloussuhteitaan. Presidentit Medvedev ja Janukovitsh painottivat Medvedevin Kiovan-vierailulla maiden välisen taloudellisen yhteistyön suuria mahdollisuuksia Ukrainan vallanvaihdon jälkeen. Maiden välinen kauppavaihto kuluvaan vuoden ensimmäisellä neljänneksellä oli 5,7 miljardia euroa, mutta presidentti Medvedevin näkemyksen mukaan se on mahdollista koko vuoden tasolla nostaa jo 30 miljardiin euroon, ja tulevina vuosina peräti kolminkertaistaa. Ukraina toivotti venäläisinvestoinnit tervetulleiksi. Venäjän liike-elämä totesi olevansa kiinnostunut vahvistamaan läsnäoloaan muun muassa Ukrainan elintarviketeollisuudessa, maataloudessa, koneenrakentamisessa sekä pienteollisuudessa. Venäjä lupasi myös ajaa Ukrainan asiaa G8:ssa, G20:ssa sekä Maailmanpankissa. Maiden kaasuyhtiöiden (*Gazprom* ja *Naftogas*) yhteistyön syventämisestä ei kuitenkaan sovittu.

Venäjän ja Kiinan välinen kauppa kasvoi alkuvuonna merkittävästi. Venäjän ja Kiinan välinen kauppa kasvoi yli 50 % ensimmäisen neljänneksen aikana. Kiina nousi tilastoissa tärkeimpien kauppakumppanien joukkoon. Venäjän vienti Kiinaan kasvio 58 % ja tuonti Kiinasta 49 %. Venäjä tuo Kiinasta enemmän kuin vie, ensimmäisen neljänneksen aikana Kiinasta tuotiin 6,9 miljardin dollarin edestä kun taas viennin arvo oli 5 miljardia dollaria. Maiden välisen kaupan edistämiseksi Venäjä ja Kiina neuvottelevat myös järjestelyistä, jotka mahdollistaisivat maiden yritysten suorittaa ulkomaankaupan maksut suoraan ruplissa ja yuaneissa ilman konversiota USA:n dollarin kautta. Venäjän keskuspankin mukaan tällainen järjestely olisi mahdollinen jo vuoden lopulla.

Säätely-ympäristö

Venäjän, Valko-Venäjän ja Kazakstanin tulliliiton voimaantuminen täysimääräisesti siirtyy. Pietarissa pidettiin 20.5. tulliliiton komission 16. istunto ja 21.5. *Euraasialaisen talousyhteisön* maiden hallitusten välisen neuvoston (tulliliiton ylin päättävä elin) istunto, johon osallistuivat maiden pääministerit. Tiiviistä neuvotteluista huolimatta eräistä tulliliiton toiminnan kannalta keskeisistä erimielisyyksistä ei kuitenkaan päästy sopimukseen. Ratkaisematta jäivät venäläisen öljyn ja öljytuotteiden vientimaksut Valko-Venäjälle, venäläisen auto- ja lentokoneteollisuuden suojatoimet ja Kazakstanin vaatimukset koskien yksityisten henkilöiden omaan käyttöön alennetuin veroin tuomien tavaroiden määrä. Vaikka tulliliiton kolmen maan pääministerit sopivat, että asiantuntijat jatkavat neuvotteluja riitakysymyksistä kahden viikon ajan, sai tilanne pääministeri Putinin ilmoittamaan MIR-televisiokanavalle samana päivänä antamassaan haastattelussa, että tulliliiton toiminta ei aiemmista suunnitelmista poiketen tule käynnistymään täysimääräisesti 1.7.2010.

Ulkomaisten korkeasti koulutettujen työntekijöiden työlupakäytäntöjä helpottava laki voimaan jo 1.7.2010. Presidentti Medvedev allekirjoitti 19.5. ulkomaisten korkeasti koulutettujen työntekijöiden työlupakäytäntöjä helpottavan lain. Laki astuu voimaan jo 1.7.2010. Uuden lain mukaan vähintään kaksi miljoonaa ruplaa (noin 52 000 euroa) vuodessa ansaitseva ulkomaalainen

erityisasiantuntija voi saada työluvan jopa kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Työlupaprosessia nopeutetaan nykyisestä eikä yritys joudu hakemaan enää ennakkolupia tällaisten erityisasiantuntijoiden palkkaamiselle. Työntekijän pätevyyden tehtävänsä arvioi työnantaja, kun aikaisemmin lopullisen arvion teki venäläinen työvoimaviranomainen. Lakimuutokseen liittyvät lukuisat asetukset on samoin tarkoitus saada voimaan 1.7. mennessä. Maahantulomääräysten muutokset ovat saaneet myönteisen vastaanoton ulkomaisen liike-elämän piirissä, joskin uudistuksen onnistuminen riippuu toimeenpanon laadusta.

Venäläisiä yrityksiä vastaan on nostettu ennätysmäärä polkumyyntisyytteitä, todetaan talouskehitysministeriön selvityksessä. Vuoden 2009 aikana venäläisiä yrityksiä vastaan nostettiin 40 polkumyyntisyytettä ja 53 muuta kaupallista vastatoimea 22 eri maassa. Tämä on selvästi enemmän kuin minkään muun WTO:n ulkopuolisen maan osalta. Eniten vastatoimia asettivat Venäjälle muut IVY-maat; Valko-Venäjä 22 ja Ukraina 10. EU:n puolelta tuli vuoden aikana 17 ja USA:n puolelta 9 toimea. Talouskehitysministeriön mukaan suurin syy tähän on venäläisten vientiyriyten heikko ymmärrys kansainvälisen kaupan säännöistä ja erityisesti eri maiden lainsäädännöistä. Talouskehitysministeriö toteaa, että se tukee venäläisten yritysten kansainvälistä kauppaa, mutta koska Venäjä ei ole WTO:n jäsen, kaupalliset riidat joudutaan ratkaisemaan yksitellen. Talouskehitysministeriö vastaa Venäjän hallinnossa WTO-neuvotteluista.

Venäjä puolestaan on asettanut kolmen vuoden ajaksi 19,4 prosentin **polkumyyntitullin Kiinasta tuotaville laakeriputkille**.

Putin lupasi Euraasian talousfoorumin yhteydessä, että Venäjä laskee talouskriisin aikana nostettuja suojatulleja asteittain. Kriisin aikana korotettiin monia tuontitulleja kotimaan teollisuuden suojaksi. Suurimmat korotukset koskivat autoteollisuutta ja tiettyjä elintarvikkeita. Autokorin tuontitullin piti alun perin olla voimassa vain kriisivuoden ajan, mutta sitä muutettiin viime vuonna toistaiseksi voimassa olevaksi. Suojatullien laskemisen aikataulusta Putin ei vielä luvannut mitään. Kotimainen autoteollisuus on lobbannut voimakkaasti autotullien jatkamisen puolesta.

Venäjän presidentti haluaa valvoa strategisten yritysten johtajien ja hallitusten jäsenten nimityksiä. Jatkossa valtion edustajien nimitykset strategisten yhtiöiden hallituksiin tulee sopia etukäteen presidentinhallinnon kanssa. Myös pääjohtajan nimittämiselle tai vapauttamiselle tehtävästään pitäisi hakea presidentinhallinnon hyväksyntä, jos valtio on osakeyhtiössä enemmistöosakkaana. Lisäksi suositellaan, että myös keskuspankin edustajien nimitykset kaupallisten pankkien hallituksiin tulisi sopia presidentinhallinnon kanssa. Tämä vahvistaa entisestään valtion roolia strategisilla aloilla. Strategisten yritysten määrä on kuitenkin tarkoitus vähentää. Alun perin, vuonna 2004, strategisten yritysten listalla oli valtionyritysten lisäksi 546 osakeyhtiötä. Maaliskuussa 2010 niitä oli enää 213.

Venäjä sijoittui kansainvälisessä kilpailukykyvertailussa sijalle 51. Tutkimuksessa oli mukana 58 maata. Venäjän sijoitus sveitsiläisen *IMD:n* rankingissa putosi kaksi sijaa edellisvuodesta. Tämä on Venäjän huonoin tulos sitten vuoden 2006. Parhaimmillaan Venäjä on ollut tässä tutkimuksessa sijalla 41 (v. 2004). Kilpailukykyvertailun kärjessä olivat Singapore ja Hongkong. Kiina oli sijalla 18, Intia sijalla 31 ja Brasilia sijalla 38. Venäjän sijoitusta heikensivät alhainen tehokkuus, korkea korruptio ja talouden korkea riippuvuus raaka-aine-sektorista. Venäjän vahvuuksiin kuuluivat toisaalta alhainen valtion velka ja halpa energia, sekä pörssin vahva kehitys vuonna 2009 (Moskovan pörssin yleisindeksi RTS kasvoi 2009 jopa 129 %).

"Sosiaalisesti tärkeät elintarvikkeet" määriteltiin. Uuteen, helmikuun alusta voimaan astuneeseen vähittäiskaupan lakiin liittyen talouskehitysministeriön työryhmä on määritellyt "sosiaalisesti tärkeät elintarvikkeet". Näihin kuuluvat samat peruselintarvikkeet, jotka sisältyvät elintarvikkeisiin. Lain mukaan näiden tuotteiden osalta erilaisten "bonusten" maksaminen vähittäiskaupalle on kielletty. Muiden tuotteiden osalta uusi laki rajoittaa bonusten suuruuden 10 %:iin tuotteiden hinnasta.

Vodkalle säädetään minimihinta myös tuottaja- ja tukkukaupassa. Vuoden 2010 alusta vodkalle säädettiin minimihinta vähittäiskaupassa. Heinäkuun alusta tulevat voimaan myös tuottajien ja tukkukaupan minimihinnat. Tuottajien osalta vodkan minimihinta on 1.7.2010 alkaen 70 ruplaa per pullo (0,5 litraa) ja tukkukaupan minimihinta 77 ruplaa per pullo. Vuoden alusta jo voimaan tulleen lain mukaan vähittäiskaupan minimihinta on 89 ruplaa (0,5 litran pullosta), joka nykykurssilla vastaa 2,30 euroa. Uudella hintasääntelyllä pyritään ensisijaisesti rajoittamaan huonolaatuisten alkoholituotteiden myyntiä. Alkoholimyrkytyksiä tapahtuu Venäjällä edelleenkin huolestuttavan paljon. Moskovassa kuoli tammi-maaliskuussa 921 ihmistä vodkamyrkytyksen seurauksena. Vodkan minimihinnan lisäksi esillä on lakimuutos, jonka mukaan vodkaa ei saisi enää myydä yöaikana. Monet kaupat pitävät 24 tunnin aukioloaikoja, ja öisin alkoholijuomilla on suuri menekki.